ook om geregeld godsdienstonderwijs te kunnen geven, er in het Isergebergte een vast hulpprediker zijn moest, werd aan de gendarmerie last gegeven, den Oud-Roomschen hulpprediker Absenger op te sporen, en indien hij niet voorzien was van eene volmacht, door den pastoor geteekend, waarin hem opgedragen wordt een bepaalde handeling te verrichten, hem aanstonds naar Warnsdorf »af te schuiven".

Deze zaak zal in den herfst in het huis van afgevaardigden ter sprake komen.

Wij zien hieruit, dat men ook in Oostenrijk er nog niet toe komen kan, om volledige conscientievrijheid aan alle gezindten te verleenen. In den laatsten tijd vernamen we niets van vervolgingen van Protestantsche gemeenten, gelijk die eenige jaren geleden plaats hadden. Nu schijnen het de Oud-Roomschen te moeten misgelden.

Gemengd Nieuws.

Men gaat in Rusland altijd verder in het onderdrukken van de Evangelisch Luthersche kerken aan de Oostzee. Bij keizerlijk besluit van den 10den Juni is nu het houden van collecten voor in- en uitwendige zending verboden. In dit besluit wordt vermeld, hoe Luthersche predikanten z.g. zendingsfeesten organiseeren en daarbij vrijwillige gaven verzamelen voor in- en uitwendige zending, terwijl die penningen dan later besteed worden voor de bekeering van Joden tot het Luthersche geloof, en tot terugvoering van degenen, die van de Luthersche belijdenis zijn afgevallen. Op grond van de Russische wet is echter alleen de Grieksche kerk gerechtigd tot het doen van pogingen, om andersdenkenden tot de aanneming van hare belijdenis te bewegen. Het staat den Lutherschen kerken wel vrij om voor weduwen en weezen, voor het bouwen van kerken enz. te collecteeren, maar inzamelingen van geld voor de Protestantsche zending in het binnen en het buitenland te houden, wordt haar gestreng verboden.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

Een herinneringsfeest.

II.

Ruim een eeuw later begon de vervolging opnieuw. Er was een genootschap opgericht »tot verbreiding van het Roomsch geloof en tot uitroeiing der ketters", en op allerlei wijs werden nu de Waldenzen weder geplaagd. Zelfs werden kinderen aan hun ouders ontrooid en dan Roomsch opgevoed. In 1685 wisten de geestelijken het zoover te brengen, dat de hertog van Savoye den Waldenzen beval om, wilden zij niet Roomsch worden, binnen drie dagen 't land te verlaten.

Wat de arme lieden ook baden en smeekten, 't hielp niet. 15,000 soldaten rukten tegen hen op. Door list kregen de vijanden de overhand, en begonnen nu een vreeselijk bloedbad aan te richten. De Waldenzen werden erger dan wilde beesten behandeld; verbrand, in stukken gehouwen, te pletter geworpen, levend begraven; zelfs kleine kinderen werden wreedaardig vermoord. Later vond men vele lijken of stukken er van, soms opengescheurd of opgehangen. Geen wonder dat de Waldenzen eindelijk besloten zich tegen zulke onmenschelijke aanranders te verdedigen. En dat gelukte, want zij streden dapper en op God vertrouwend, als altijd.

Alle Protestanten waren verontwaardigd toen zij hoorden wat geschied was. Men hield bededagen, om den Heere te smeeken dat Hij de Waldenzen mocht verlossen, en onze vaderen evenals de Engelschen, brachten groote sommen gelds bijeen (Amsterdam alleen een kleine 100,000 gulden) om de verdrukten te steunen. Ook zonden onze staten, gelijk de regeeringen van Engeland en Zwitserland, afgezanten, om den hertog te bewegen dat hij al die gruwelen deed ophouden. En zoo kregen de Waldenzen, althans een poos, weder eenige rust.

Evenwel de kwellingen hielden niet op. De Roomsche kerk kon nu eenmaal de ketters niet dulden en zoo werd dan hier de predikatie verboden, ginds het land der Waldenzen verwoest en alles vernield. Doch weer wisten de Waldenzen zich zoo te verdedigen, dat men hun wel vrede en vrijheid moest schenken. Doch hun vijanden konden dat niet lang aanzien. In Frankrijk hadden de vijanden der Protestanten bewerkt, dat koning Lodewijk XIV, een man die leefde in de zonde en 't volk Gods heftig vervolgd heeft, het »Edict van Nantes" herriep, waardoor nu geen Gereformeerde in Frankrijk meer vrij of veilig was. Zoo moest het nu, zei Lodewijk, ook zijn in het grensland Savoye, en daartoe wilde hij den hertog Amadeus II dwingen, hoe weinig lust deze, die in den grond der zaak een edel vorst was, ook aan 't vervolgen had.

Uit vrees van anders zijn land te zullen verliezen, gaf de hertog toe, en beval dat alle Waldenzen tot de Roomsche kerk moesten overgaan en hun kerken afbreken, of binnen veertien dagen 't land verlaten, op straf van het leven te verliezen. Weer smeekten de Waldenzen hun vorst om erbarming, doch de vrees voor Lodewijk XIV en het aandringen van Roomsche zijde maakten hem voor die bede doof. Ook vreemde landen bemoeiden zich met de zaak, doch vergeefs. Toen eindelijk besloten de Waldenzen, onder aanroeping van des Heeren naam, zich te verdedigen. Hun leider was daarbij de Fransche predikant Henri Arnaud, een vurig prediker en tevens een bekwaam krijgsman.

Weldra trokken inlandsche en vreemde troepen de dalen binnen, en hielden er weer gruwelijk huis. Doch in den strijd tegen de Waldenzen werden zij geslagen. Slechts door list kon men de dappere bergbewoners meester worden. Nu begon het martelen en moorden opnieuw — zoo vreeselijk, dat we het liever niet beschrijven. Een vader o.a. die eerst zijn geheele gezin had zien vermoorden, werd gedwongen de hoofden van zijn zoons naar Luserne te dragen. Daar werd hij zelf wreedaardig gedood. Drie duizend menschen kwamen om, en viermaal zooveel werden in ellendige gevangenissen geworpen. Het geheele land was verwoest, uitgemoord en verlaten. Roomschen namen de plaatsen der verdreven Protestanten in, en de gevangenen werden zoo verwaarloosd, leden zoo aan alles gebrek, dat zij bij honderden omkwamen. Slechts drieduizend Waldenzen waren er ten slotte over. En nog mochten deze arme, ellendige menschen, die hun Heer en Heiland waren trouw gebleven, niet in het land vertoeven. Zij werden gebannen. Tegen den wintertijd moesten de verzwakte en uitgeputte lieden over de Alpen naar Zwitserland. Rust werd hun niet gegund en storm en sneeuw moesten zij voort. De 2500 die eindelijk Genève, de stad van Calvijn, bereikten, waren uitgeteerd tot geraamten, te zwak bijna om te staan. En hoe velen hunner hadden hun dierbaarste betrekkingen op dien moeilijken tocht verloren!

Doch niet alleen Zwitserland, ook ons vaderland en Brandenburg waren gereed de arme zwervers te ontvangen. Doch zij wilden liefst zoo dicht mogelijk bij hun oude vaderland blijven. 't Eenige wat men hier kon doen was geld voor hen verzamelen, dat onze prins Willem III onder hen liet uitdeelen.

Telkens beproefden zij ook, schoon vergeefs, terug te keeren naar hun geboortegrond. Eindelijk maakten hun aanvoerders, Janavel en Arnaud, een plan tot terugkeer, dat in 1688 door hen met groote heeren te 's Hage, allereerst met onzen prins Willem, werd besproken. De prins, die toen op het punt stond naar Engeland over te steken, die daar koning zou worden en zoo de vrijheid en het Protestantsch geloof redden, wist wel dat hij daardoor in oorlog zou komen met Lodewijk XIV, en er was nu kans dat de hertog van Savoye zich van den Franschen heerscher zou afkeeren. Verblijd keerden de afgezondenen terug, en 't was geen wonder dat de verheugde Waldenzen de Oranjekleur op hun hoeden gingen dragen. Noemde men de arme ballingen vaak het »Israel der Alpen", zij noemden prins Willem III hun Jozua, hun David.

In 't begin van 1689 hoorden de Waldenzen dat prins Willem koning van Engeland was geworden. Lodewijk XIV zou 't nu wel te druk krijgen om de Waldenzen nog te kunnen vervolgen. Thans was de gelegenheid tot terugkeeren schooner dan ooit. De prins steunde hen met geld en wapenen, alles beloofde voorspoed!

Toen nu eindelijk alles afgesproken was, kwamen de Waldenzen van allen kant bijeen in een dicht woud, op den oever van het meer van Genève. Bijna was hun pogen nog mislukt. Doch neen — de Heere geleidde hen. Na een vurig gebed tot God stak men van wal en weldra stonden een kleine 1000 Waldenzen aan de overzij.

Dat was het begin der *glorieuse Rentrée*, d. i. de roemrijke terugkeer, die thans herdacht wordt. 't Was geen gemakkelijke tocht. Het gure weder op de hooge bergen, gebrek aan leeftocht, vijandige krijgslieden — alles werkte den Waldenzen tegen — doch hun God was met hen en kroonde hun geloof en hun moed.

Op alle plaatsen waar de Waldenzen doortrokken verlangden zij niets meer dan dat men hen ongemoeid liet; zij deden niemand leed en betaalden wat zij noodig hadden. Zoo kwamen zij een goed eind weegs ver, doch altijd met de grootste voorzichtigheid. Want de weg over de bergen was moeilijk en gevaarlijk, ja soms scheen voortgaan onmogelijk en moest men temidden van den mist door dikke sneeuw heen. Eindelijk stuitten zij op den vijand, (Fransche troepen) die hun bij een brug den doortocht betwistte en van twee kanten tegelijk aanviel. Een felle strijd ontstond er.... de Waldenzen bleven overwinnaars en dankten den Heere, die verlossing gegeven had.

Na eenige rust trokken zij voort en bereikten weldra Balsille, het eerste der dorpen van hun eigenlijk vaderland. In elf dagen hadden zij den tocht volbracht.

Nu ging men verder. Uit een kerk, die door de Roomschen in bezit was genomen, nam men de beelden weg en toen hield de predikantveldheer Arnaud daar een rede, over de toepasselijke woorden uit den 129sten psalm: »Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af." 't Was ruim drie jaren geleden, dat er voor 't laatst in de dalen der Waldenzen was gepredikt.

Onder allerlei gevechten en moeite, onder honger en ontbering beproefden nu de Waldenzen hun oude woonplaatsen weer in te nemen. Doch, o schrik! Een leger van ruim 20,000 man, Franschen en Piëmonteezen, trok tegen hen op. Zoo besloten de arme gejaagde, zwervelingen dan, nu de winter naderde, een veilige schuilplaats te zoeken. Die vonden zij in het dorp Balsille, een rotsvesting, die bijna oninneembaar was. Daar verschanste Arnaud zich met de 400 man die hij nog over had. Onvermoeid was hij in alles. Driemaal per week predikte hij, en elken dag hield hij 't oog op de versterkingen en leidde al wat er geschiedde. 't Was een leger als er weinige zijn gezien, waar men met gebed alle ding begon en psalmen werden aangeheven ter eere Gods.

(Slot volgt.)

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Ned. Geref. Kerken.

ZENTAL: Hilversum, L. Adriaanse te Zeist, K. Fernhout te Zwartsluis, A. Middelkoop te Nijkerk, W. Mulder te Harderwijk, W. Ringnalda te Harmelen, en J. C. Van Scheiven te Dieren.

DRIETALLEN: Franeker, W. Ringnalda te Harmelen, G. Vlug te Leiderdorp, en W. v. d. Bergh te Voorthuizen. — Hilversum, A. Middelkoop te Nijkerk, W. Mulder te Harderwijk, en W. Ringnalda te Harmelen.

BEROEPEN: Alkmaar, J. Wisse te Garijp — Kapelle aan den IJsel, H. K. Zijlstra te Kooten (Fr.) — Nederhorst den Berg, J. S. Dijkstra, Chr. Ger. pred. te Sliedrecht. — Koudekerke (Zeeland) G. J. Barger te Driebergen.

BEDANKT: Werkendam, Ds. Van 't Loo, pred. in Amerika. — Groningen en Vlaardingen, J. J. Westerbeek van Eerten te Mijdrecht.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

TWEETAL: Niewolda, F. Van Doorn en G. v. d. Munnik, Theol. candidaten.

BEROEPEN: Doorn, T. Kispers, Theol. cand. te Spanbroek. — Hoogeveen, H. Bolder te Ten Post. — Stadum, P. Veenhuizen, Theol. cand. te Stadskanaal. — Joure, C. M. W. Piet te Sexbierum. — Borger, J. Willering, Theol. cand. te Meppel. — Wolvega, A. De Geus te Medemblik. — Groningen, A. Van der Sluis te Enkhuizen. — Niewolda, G. Van de Munnik, Theol. cand. te IJselmonde.

BEDANKT: Niewolda, K. M. R. Velman te Arum.

Synodale Genootschapskerk.

VIERTAL: Middelburg, B. Ten Kate te Aalten, F. H. J. Grundlehner te Delft, J. Vermeer te Zwolle en L. J. Van Apeldoorn te Tzum.

DRIETAL: Haarlemmerliede, J. F. L. Boonacker te Oterleek, A. H. Claassen te Egmond Binnen c. a. en J. H. Mühring te St. Maarten c. a.

TWEETAL: Rhenoy en Geldermalsen, H. C. Oude geest te Engelen en J. J. De Kat Angelino te Deil c. a.

BEROEPEN: Oud-Delfshaven, J. J. Van der Lip te Leiden. — Hagestein, J. F. L. A. De Jagher te IJselmonde. — Schoonhoven, J. Vink te Lopik. — Druten, C. Van Koetsveld te Oosterhout. — Tull en 't Waal en Honswijk, D. J. Veen te Bergharen. — Oud-Alblas, H. Feijkes te Hoogeveen. — Nunspeet, J. F. Steenbakker Morilion Loysen te Naarden. — Biezelinge, J. Van den Bergen te Geleslaar. — Heerjansdam, F. T. Hamme te Wemeldinge. — Oud-Loosdrecht, A. Verkouw te Gent. — Lienden, W. R. Van Kalshoven te Ede. — Lunteren, E. J. Homoet te Opheusden. — Opperdoes, J. L. Pierson te Halle. — Daarle, C. F. S. Rutgers te Koudum. — Aalst, J. Bolkestein te Ter Aar. — Dokkum, A. Wunder te Noordgouwe. — Rouveen, A. H. De Klerck te Ridderkerk. — Zoelmond, C. Hille Ris Lambers te Barneveld. — Hellum, W. T. J. Brouwer te Uithuistermeeden. — Waverveen, H. W. Vethake te Schalkwijk. — St. Jansga en Delfstrahuizen, H. G. Ubbink te Hasselt. — Oost en West-Souburg, J. G. Deur te Leerbroek.

AANGENOMEN: Dongjum, H. A. Bentheim Reddingius G.Bz. te Wapserveen. — Goudsward, J. A. Van Tuijnen te Borsele.

BEDANKT: Nijmegen, G. J. De Hoest te Zutfen. — Apeldoorn, J. J. C. Van Toorenenbergen te Putten. — Grosthuizen en Avenhorn, L. Knappert te Kwadijk. — Nes en Wierum, A. W. Hoite te Sittard. — Op en Neder Andel, W. H. J. Baart de la Faille te Amstelveen (N.-A.). — Katwijk aan Zee, D. J. Karres te Beninsse. — Bierum, L. Okken te Spijk. — Nieuw-Vosmeer, C. F. Zeeman te Zonnemaire. — Wagenborgen, H. W. M. Hupkes te Garrelsweer. — St. Filipsland, P. S. Meerburg te Kethel.

Advertentiën.

ONDERTROUWD:
DIRK CORNELIS PETRUS SLUYTER,
V. D. M. te Loosduinen,
EN
SOPHIA YDA TIMMERMEISTER.
Loosduinen, Amsterdam, 8 Aug. 1889. (716)

Door 's Heeren goedheid bevallen van een welgeschapen *ZOON*.
L. J. WINCKEL, geb. BRUINIER.
Oudewater, 3 Aug. 1889. (715)

Mocht het den Heere behagen voor zes maanden onze geliefde Moeder Mej. KIKS van onze zijde weg te nemen; zoo trof ons heden den gevoeligen slag des levens, dat onze beminde Vader, Behuwd- en Grootvader JAN HARMEN KIKS, in den ouderdom van 68 jaar ons werd ontnomen.
Hun beider leven was Christus en hun sterven gewin, zoodat zij nu die God te zamen zullen dienen op volmaakte wijze zooals hunne wenschen zijn geweest.
Uit aller naam
F. H. KIKS J.Hz.
Amsterdam, 9 Aug. '89.

Ontvangen van J. S. te Utrecht, door den heer J. A. WORMSER, *f* 11.85, voor de Nederlandsche Gereformeerde Zendingvereeniging.
J. H. STOOVÉ,
(714) *penningmeester.*

Een sergeant, 24 jaar oud, wiens diensttijd 15 September a.s. eindigt, zoekt tegen dien tijd een hem passende

Betrekking.

(Gezindte Chr. Ger.). Brieven onder motto: *Betrekking*, letter K., postkantoor Bergen-op-Zoom. (607)

Bij den uitgever J. J. WIARDA, te *Sneek*, is van de pers gekomen en aan de inteekenaren verzonden:
Het eerste stuk (GENESIS) van
DÄCHSEL's Bijbelverklaring.
Prijs *f* 1.47½.
Ds. H. E. GRAVEMEIJER, Gereformeerde Geloofsleer. Sacramenten, twintigste stuk. Prijs *f* 2.50.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, zag het licht
Van het kwaad.
DOOR
Mr. WILLEM BILDERDIJK.
Met een inleidend woord van
Mr. W. VAN DER JAGT.
Prijs *f* 0.25.

Vrije Universiteit.

De studenten in de rechtsgeleerdheid, die aan onze Universiteit studeeren, moeten, indien zij althans gesteld zijn op een door den staat erkenden wetenschappelijken titel, ook examens afleggen aan een der overheidshoogescholen. Totnogtoe althans zijn de wetenschappelijke graden, die onze Universiteit aan de bij haar studeerenden uitreikt, niet door den staat erkend.

Evenwel is het bezwaar, dat deze dubbele examens opleveren, zeer gering. De juristen, die bij ons hunne studien hebben voleindigd, hebben niet de minste moeielijkheid daarmede ondervonden, en bij hen is openbaar geworden, welk goed en degelijk onderwijs zij van onze hoogleeraren hebben ontvangen, hetgeen gebleken is, niet alleen bij het afleggen hunner examens aan de Stedelijke Universiteit te Amsterdam, doch ook bij hun optreden in de maatschappij.

Er bestaat dus niet de allerminste reden, om zich daardoor te laten weêrhouden aan de Vrije Universiteit te komen studeeren. De voordeelen, die er tegenover staan, zijn zóó ontzaggelijk groot, dat het voor Christenouders, naar mijn innige overtuiging, aan geen twijfel onderhevig is, wanneer zij zich althans ernstig voor den Heere rekenschap willen geven van de groote verantwoordelijkheid, die ook in dit opzicht op hen rust, of zij zullen tot de conclusie komen, dat de Vrije Universiteit de plaats is, waarheen zij hunne zonen hebben te zenden, om ook in de rechtswetenschap onderwezen te worden naar de beginselen van Gods Woord. Daarentegen acht ik het, zoo van Christenouders als van Christenjongelingen, gebrek aan karakter en vooral gebrek aan geloof, wanneer zij — ondanks het bestaan eener rechtsgeleerde faculteit aan de Vrije Universiteit — *toch voortgaan te doen alsof die niet bestond*, en zonder er notitie van te nemen, hunne zonen steeds blijven zenden naar de overheidshoogescholen of de jongelingen zelf daarheen gaan.

Wanneer zulke jongelingen op lateren leeftijd van het geloof vervreemd zullen zijn, en met de antirevolutionaire beginselen onbekend zijn gebleven, komt vaak het berouw te laat, en is ook het vaderland beroofd van uitnemende krachten, waaraan in een tijd als den onzen zoozeer groote behoefte is.

Voor het oogenblik staat der Vrije Universiteit voor velen de ergernis van het kruis nog in den weg; doch heeft de Heere niet gezegd: »Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op en volge Mij", en ook: »Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden"?

W. HOVY.

Generaal-Agentschap voor de Nederlanden,
VAN HET HUIS
ALEXANDRE, PÈRE et FILS te Parijs, in ORGELS (Harmoniums).
Prijzen van frs. 100 af tot en met frs. 8000.
Steeds een groote monstercollectie op het magazijn voorhanden. Dezelfde prijzen als aan de fabrieken te Parijs.
Men vrage de geïllustreerde prijscouranten en condities.
Th. J. JANSEN,
GENERAAL-AGENT TE 's-HERTOGENBOSCH.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:
Het werk van den Heiligen Geest,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Deel I. Voor de kerk in haar geheel; Deel II en III. Voor de enkele personen.
In fraaien stempelband *f* 8.90; ingenaaid *f* 7.50.
Afzonderlijke deelen zijn niet verkrijgbaar.

Orgelhandel.
G. A. GOLDSCHMEDING,
Warmoesstraat 141, Amsterdam.
Groote en fijne sorteering, billijke prijzen, voordeelige condities, volledige garantie.

Oude Boeken
van Gereformeerde schrijvers te koop gevraagd, tegen contant geld. Aanbiedingen aan de *Heraut*, onder letter A.

Bij J. A. WORMSER, te *Amsterdam*, is ter perse:
Het beginsel der Wetenschap.
REDE naar aanleiding van Spreuken I : 7a, uitgesproken in de ure des gebeds, bij gelegenheid van de negende jaarlijksche zamenkomst der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gehouden te Dordrecht, 26 Juni 1889, door
J. C. SIKKEL,
Dienaar des Woords te 's-Gravenhage.
Prijs *f* 0.30.

Uitgaven van J. A. WORMSER, te Amsterdam:
KORTE BESCHRIJVING VAN HET LEVEN
VAN EN DE
WONDERBARE LEIDINGEN GODS
MET
BASTIAAN BROERE,
in Nederland en in Amerika.
MET EENE INLEIDING VAN
J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL.
Pred. te Reitsum.
Met portret (lichtdruk) van Broere.
Prijs *f* 0.60.

Cijfers en Feiten
op het gebied der Zending.
Eene TOESPRAAK door
Dr. Th. Ch. L. WIJNMALEN.
Uitgegeven ten voordeele van de Nederlandsche Gereform. Zendingvereeniging.
Prijs *f* 0.15.

Uitgaven van J. A. WORMSER, te Amsterdam.
WERKEN van Dr. A. KUYPER.

Dagen van Goede Boodschap.
I. In den Kerstnacht. II. De Paaschmorgen. III. Op den Pinksterdag. IV. Oud- en Nieuwjaar.
Prijs van de geheele serie in vier fraaie stempelbanden *f* 5.60; in vier deelen ingenaaid *f* 3.60.
Elk deel op zichzelf is compleet en verkrijgbaar, geb. à *f* 1.70, ing. à *f* 1.20.
De inteekening op de serie à *f* 3.60 is bij alle boekhandelaren opengesteld.

De Vleeschwording des Woords.
Een deel postf. van pl. m. 19 vel.
Part. prijs *f* 1.90. Gebonden *f* 2.40.

Uit het Woord.
Bijbelstudiën.
Tweede serie. Deelen I, II, III.
Part. prijs per deel *f* 3.40. Gebonden *f* 3.90.

Honig uit den Rotssteen.
DEEL II.
Part. prijs *f* 2.90. Gebonden *f* 3.40.

De twaalf Patriarchen.
BIJBELSCHE KARAKTERSTUDIËN.
Prijs net ingebonden *f* 1.—, ingenaaid *f* 0.75.

„ONS PROGRAM."
Prijs *f* 3.60, in linnen band *f* 4.50.

De drie Formulieren van Eenigheid.
Voor kerkelijk en huiselijk gebruik.
Benevens het
Kort Begrip der Christelijke Religie,
uitgegeven door de Predikanten
C. A. RENIER en B. VAN SCHELVEN.
Vijfde Duizend.
Prijs gecartonneerd *f* 0.40; 25 Ex. *f* 9.50 50 Ex. *f* 18.—.
In rood linnen stempelband *f* 0.90.
Groot formaat met wit papier in stempelb. *f* 1.25.

„Sion door recht verlost."
TIJDREDE.
Prijs *f* 0.50.

Tweeërlei Vaderland.
Prijs *f* 0.50.

Het Calvinisme en de Kunst.
REDE
UIT DE
OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
DER
VRIJE UNIVERSITEIT
op 20 October 1888.
Prijs *f* 0.90.

UIT DE DIEPTE.
Leerredenen van Predikanten der Nederduitsche Gereform. Kerken
(DOLEERENDE).

Den 15den Juli 1889 ving de vierde jaargang aan van »UIT DE DIEPTE".

Kennelijk heeft totnutue in ruime mate de zegen des Heeren op deze uitgave gerust. De leerredenen, in de drie vorige jaargangen opgenomen, hebben duizenden en duizenden verkwikt, gesticht, onderwezen, vertroost.

In menige gemeente zijn deze leerredenen gebruikt in de openbare godsdienstoefening, wanneer een voorganger ontbrak.

Een krachtige getuigenis is door de uitgave dezer leerredenen gegeven tegen de hiërarchie, welke niet schroomde de deur te wijzen aan ieder, die Gods Woord het gezag toekende boven menschelijke reglementen.

Niet onbelangrijk was de steun, welke de inteekening op deze preekbundels gaf in het eerste jaar aan de Kerkelijke Kas te Amsterdam, en vervolgens, nadat de Reformatie ook in andere kerken van ons land tot stand was gekomen, aan de Gemeene Kas tot ondersteuning van hulpbehoevende kerken en tot stijving van te lage predikantstraktementen. Deze kas ontving reeds eene hate van meerdere duizenden guldens.

Zoo maakten vele kleinen één groote. Zoo wordt de arbeid licht, wanneer men de handen ineen slaat. Zoo toonde God meer dan éenen zegen te kunnen en te willen schenken door een eenvoudig doel.

Met vertrouwen opent de uitgever een vierden jaargang. Hij weet dat de heeren predikanten gaarne hunne medewerking blijven verleenen. Hij rekent er op, dat niet velen der tegenwoordige inteekenaren zullen afvallen. Bovendien is er menigeen, die den eersten jaargang of de beide eerste deelen nam, eenigen tijd oversloeg, en nu weer met genoegen een Ex. van den vierden jaargang zal nemen. En eindelijk is er sedert de uitgave van het eerste deel, een breede schare van jonge leden tot de gemeenschap der Gereformeerde kerken toegetreden, welke wèl zullen doen, indien ze zich dit werk aanschaffen, waarin verreweg de meeste predikanten onzer kerken hunne bijdragen leveren.

Elken Donderdag verschijnt een nummer, inhoudende eene leerrede, groot 16 à 20 pagina's compres gedrukt.

Men verbindt zich voor een geheelen jaargang à *f* 3.90, of 7½ Cent per nummer.

Een gedeelte van de opbrengst, ook van den vierden jaargang, wordt gestort in de kas voor Predikantstraktementen onzer kerken.

Bij alle solide boekhandelaren is de inteekening opengesteld.

De uitgever,
Amsterdam, Juni 1889. J. A. WORMSER.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ, WARMOESSTRAAT 106 AMSTERDAM.